

LA FORÇA DE LA RENOVACIÓ

Maig i Montolieu són sinònims en la meua agenda anual. Cap a la fi del mes de maig prenc el camí de Montolieu amb algunes peces de la meua Col·lecció per a compartir amb vosaltres el bon gust de l'amistat i de la bellesa. Aquesta experiència m'enriqueix i em dóna forces per a reflexionar millor respecte de nous projectes.

Però aquest any, a la vetlla de les eleccions al Parlament Europeu, voldria parlar-vos de la força de la renovació i de llur necessitat.

Dos grans signes negatius recorren l'Europa dels nostres dies. D'un costat, l'enduriment i d'un altre, el populisme, tots dos sota una multiplicitat de formes.

Observo un enduriment dels cors, de les mentalitats, en les trobades. Aquest enduriment és una de les conseqüències de la por que ens imposada per una crisi que és financera i econòmica, però també política, social i moral. Les relacions entre les persones són més tenses i caiem fàcilment en el cadascú per si mateix. La fraternitat sembla un vell concepte destinat només a estar esculpit en els frontons dels establiments públics.

Per la seva banda, el populisme, del qual demà en podrem mesurar l'abast, avança altre cop a Europa. Aquest nou populisme és el resultat d'una transició històrica a la qual, és cert, no se n'escapa ningú arreu del món, però que impacta d'una manera particularment violenta les societats europees, com ho demostra una sèrie de fets entre els que podem identificar en el primer rang la globalització -que desestabilitza els europeus tot relançant la competició econòmica i la innovació tecnològica-, així com l'envelliment demogràfic del continent, que fa que la nova situació sigui encara més brutal.

Aquest envelliment demogràfic afavoreix que s'instal·li una cultura marcada per l'aversion al risc, per una extrema sensibilitat respecte dels temes de seguretat, i per una major intolerància respecte del canvi i la diferència.

D'altra banda, l'increment d'aquest nou populisme europeu es veu afavorit pel sentiment d'un esgotament dels mecanismes de la democràcia representativa. La crítica combina la denúncia clàssica del parlamentarisme, al qual s'acusa d'impotència, d'il·legitimitat o de corrupció (i, desgraciadament, en molts casos és cert), però arriba també a denunciar els mecanismes electorals als qual se'ls hi reprotxa que són parcials, al servei dels instal·lats, i que impedeixen o traïxen l'expressió de l'autèntica voluntat popular.

I l'aparició i el desplegament del nou populisme europeu són també ajudades pels canvis profunds en el sistema mediàtic sota l'efecte de la multiplicació de les cadenes de televisió i de ràdio, per una fragmentació de les audiències i per la intrusió de nous 'medias', els quals fan un procés en tota regla als mitjans clàssics, el mateix procés que també imposen als partits de govern, tot denunciant el seu elitisme endogàmic, la corrupció, la manipulació de la gent, etc. Aquest nou context mediàtic resulta molt favorable per als populistes que agafen entusiàsticament aquest procés de descrèdit dels mitjans de comunicació, tot personalitzant fins a l'extrem la seva presència i multiplicant alhora els happenings espectaculars.

Però si l'enduriment i aquest nou populisme s'instal·len en els esperits dels nostres conciutadans i del nostre continent, també és cert que podem trobar noves idees generoses, idees renovades i forces de proposició.

En el camp dels creadors i dels artistes, m'agradaria atreure la vostra atenció cap a dos manifestos interessants que s'han publicat aquest mateix mes.

El primer es titula "Per una nova Europa de la cultura" i se'l coneix també com la Crida de Chaillot. En aquest text, creadors i artistes tan diferents com ara Peter Brook, Jean-Claude Carrière, Stephen Freaks, Costa Gavras, Blanca Li, Bertrand Tavernier o Jordi Savall expressen la seva visió en el sentit que *"si bé molts dels nostres conciutadans ja no creuen en l'ideal europeu, nosaltres estem convençuts que la renovació i l'esperança passen de forma significativa per la cultura i per la creació"*. I afegeixen que *"la cultura, en tota llur diversitat, és el que ens reuneix. És sense cap mena de dubte la nostra especificitat i segurament el nostre bé comú. Contribueix a fer i a construir aquesta Europa, consolida la seva identitat i alimenta el seu dinamisme econòmic. Des de fa segles, el nostre continent és una terra de creació, on prosperen la creativitat, la diversitat i l'originalitat"*.

La crisi econòmica, política, social i moral que travessem també amenaça, segons els signants d'aquest document, l'ambició cultural del nostre continent. En massa països, la cultura ha estat una de les primeres víctimes de les restriccions pressupostàries. I, en canvi, els artistes i els creadors aporten una contribució fonamental als valors de les societats europees així com a la seva economia. La cultura representa una part important de la riquesa europea i crea llocs de treball; és una font de cohesió per a les nostres societats i ajuda a construir la identitat europea. El prendre riscos, el compromís i la llibertat del gest artístic haurien de ser sostinguts i encoratjats.

La cultura a Europa és forta gràcies a les seves diferències, per la diversitat de les seves expressions i de les seves llengües i no s'ha de posar en risc aquesta diversitat. Perque la cultura i les obres són un actiu per al nostre continent i una palanca essencial del projecte europeu.

La cultura i les obres són també un actiu i una palanca essencial del projecte català de renovació. I m'agradaria atreure ara la vostra atenció respecte d'un segon manifest que acaba de ser publicat i que es titula "Artistes visuals pel dret a decidir".

Algunes de les obres d'un número significatiu dels signants d'aquest manifest les podreu apreciar en aquesta exposició, la qual cosa significa que aquest manifest ha estat signat pels millors creadors de l'actual paisatge artístic a Catalunya. Per a aquests artistes *"exercir com a artista, avui més que mai, vol dir mantenir una relació de diàleg amb el món i la cultura actuals. Vol dir escoltar i respondre als reptes de la societat i del país en què vivim. La nostra actitud, com a artistes i com a ciutadans, està fonamentada en els més alts valors de la civilització occidental. El primer de tots és el respecte per la dignitat i la llibertat de les persones i, en conseqüència, dels pobles i de les nacions. Sense aquest principi no hi ha democràcia. Aquesta és la raó i la base de l'ordenament jurídic internacional. Aquí neix l'anhel i el desig democràtic ferm que empeny el poble català, la nació catalana a expressar-se i a ser escoltada i acceptada per les altres nacions"*.

I continuen la seva reflexió tot dient que *"nosaltres artistes entenem i recolzem aquest missatge i aquest repte com una gran performance democràtica, com un gran acte de creació política, estèticament encisador, políticament creatiu i trencador, però obert, respectuós, democràtic, inclusiu dels pobles i cultures que conviuen amb nosaltres"*.

Aquests artistes i creadors conclouen el seu text tot reafirmant el seu suport i el seu compromís respecte d'aquest gran procés cívic i polític que ha iniciat la societat catalana convençuda com n'està de la seva legítima condició de ser nació i també un subjecte sobirà. I jo també, jo ho crec.

M'agradaria creure, i definitivament ho crec, que aquests dos processos no són antagonistes. Que es poden estimar aquestes dues forces de renovació: la creació i la cultura a Europa així com la possibilitat que els pobles decideixin lliurement el seu futur i el seu status polític. I això caldrà fer-ho sense rigideses esterilitzants ni cap signe de populisme. Aquests dos desafiaments no són fàcils ni estan guanyats d'avançada, però també caldrà comptar amb les forces de la creació i de la cultura, amb una afirmació constant de la llibertat, de la diversitat i de les diferències.

Per a acabar, i a la fi d'aquest cicle de tres anys, d'aquesta entesa cordial entre Montolieu Village du Livre i la Col·lecció Gelonch Viladegut, que ha permès de presentar aquí obres de més de 200 artistes de dimensió internacional, potser ha arribat el moment de reflexionar sobre la renovació d'aquesta relació creativa, d'aquesta festa de l'esperit que ens ha reunit cada mes de maig aquí a Montolieu. Per la meua part, estic obert a renovar aquesta entesa basada en l'amistat i el compartir la sensibilitat cap a la recerca de la felicitat. Anem-hi junts!

Antoni Gelonch-Viladegut

Montolieu, 24 de maig de 2014

www.gelonchviladegut.com